

Hoe gaat het met de kinderen?

Inleiding

Geweld thuis zet gezinnen/ouders/kinderen onder druk. De veiligheid van kinderen komt in het gedrang, op verschillende niveaus (cfr. powerpoint 'Ondersteunen van kinderen bij IFG'): fysiek, pedagogisch, emotioneel/relatieel. Dit heeft invloed op de ontwikkeling en het functioneren van kinderen, nu en mogelijk ook later (cfr. ACE-studies). Kinderen voelen zich niet meer veilig en thuis in eigen huis.

De impact van IFG op kinderen wordt vaak onderschat. Ouders staan er dikwijls niet te lang bij stil, om verschillende redenen:

- uit angst voor overspoeling (zich een slechte ouder voelen, schuldgevoel, onzekerheid, ...)
- ze zijn vooral bezig met zichzelf (overlevingsmodus, eigen trauma's, strijdlust ten aanzien van de andere ouder, ...)
- het gaat schijnbaar goed met de kinderen (ze lachen, spelen, doen het goed op school)
- de kinderen zijn zogezegd 'te' jong om er last van te hebben
- de ouders kampen met veel problemen zoals huisvesting, financieel, administratie, werk, ...

Er is een actieve en soms aanklappende houding van de hulpverlening nodig om de kinderen onder de aandacht te brengen en houden.

Stilstaan bij de impact van IFG én zoeken naar mogelijkheden tot herstel op de verschillende niveaus van veiligheid die onder druk staan, biedt namelijk hoop en perspectief voor kinderen en gezinnen. Het biedt kansen.

Veilig Thuis kan dit als motivatie aangrijpen om over de kinderen te spreken met ouders, veiligheidsafspraken te maken, bepaalde hulpverleningsvoorstellen te doen waar de kinderen baat bij hebben.

Om de kinderen aanwezig te stellen in een gesprek met ouders, kan er gevraagd worden om een foto van de kinderen te tonen, er iets bij te laten vertellen. Wie zijn ze? Hoe oud zijn ze? Waar zijn ze goed in? Wat typeert hen? Wat maakt de ouders trots op hun kind? Het kan een ontwapenende manier zijn om het over de kinderen te hebben.

Thema's en richtvragen in oudergesprekken met het oog op de kinderen, hun veiligheid, de impact van het IFG

Fysieke veiligheid

Kinderen delen vaak in de klappen en woorden bij IFG, omdat ze tussenkomen, erbij zijn, het geweld horen en zien. Partnergeweld gaat vaak ook samen met nog andere vormen van geweld, bv. het slaan van de kinderen, roepen naar de kinderen, ...

Relevante vragen kunnen zijn:

- Waar zijn de kinderen tijdens het IFG?
- Wat zien de kinderen van het IFG?
- Wat horen ze?
- Wat doen ze? Hoe reageren ze?
- Reageren de ouders op de kinderen tijdens het IFG?
- Wat doen de ouders/kinderen na het IFG?

- Komen de kinderen tussen?
- Delen ze in de klappen?

- Worden de kinderen wel eens geslagen?
- Wanneer de ouders boos zijn op de kinderen, hoe reageren ze dan op de kinderen?
- Reageren ze zich wel eens af op de kinderen, wanneer het hen te veel wordt?
- Wat doen de kinderen zelf als ze boos zijn?

- Wat willen de ouders zelf voor hun kinderen?

- **Hen erkennen in hun goede intenties ten opzichte van de kinderen.**
- Hoe kan er aan fysieke veiligheid gewerkt worden?
- Welke veiligheidsafspraken kunnen gemaakt worden?
- Wie kan er (mee) instaan voor de veiligheid?
- **Wat kunnen de ouders zelf doen?**
- **Kunnen er mensen uit het netwerk van het gezin ingeschakeld worden waar de kinderen bij terecht kunnen als het dreigt mis te lopen thuis?**
- **Is er externe hulp? Welke?**
- **Bij acute onveiligheid waarbij de ouders niet kunnen instaan voor de veiligheid van de kinderen, wordt overlegd met het jeugdparket.**

Wanneer de ouders te veel problemen/zorgen hebben, kan de fysieke en praktische zorg voor de kinderen tekortschieten.

- Hoe zit het met de fysieke basiszorg voor de kinderen?
- lichamelijke hygiëne
- hygiëne in huis
- voeding
- naar school brengen en halen
- huisvesting
- ...

Pedagogische veiligheid

IFG is een verzwarende omstandigheid bij de opvoeding van kinderen. Het zet ouderschap onder druk.

Ouders komen mogelijk niet meer toe aan het opnemen van hun rol en verantwoordelijkheid als ouder. Hierdoor komt er verantwoordelijkheid bij de kinderen te liggen, is er een tekort aan structuur en routine, worden kinderen te los gelaten of net niet. In deze omstandigheden gebeurt het ook dat kinderen moeite hebben met het aanvaarden van autoriteit van hun ouders. Ouders hebben hierdoor het gevoel geen invloed te hebben op het doen gehoorzamen van de kinderen. Het risico bestaat dat ouders dit als intentioneel gaan beschouwen. Belangrijk dan is om aan ouders uit te leggen wat er gebeurt, zodat ze het gedrag van hun kind leren verstaan.

Relevante vragen kunnen zijn:

- Hoe ervaren de ouders zichzelf als moeder/vader?
- Is dit zoals ze het wensen voor de kinderen?
  - Zo ja, hoe maken ze dit waar, ondanks de moeilijke omstandigheden thuis?
  - Zo niet, wat vinden de ouders hiervan en wat kan hen helpen om dit waar te maken?
- Hoe gaat het tussen de ouders en de kinderen?
- Wat zijn de regels in huis? Zijn deze duidelijk voor de kinderen? Hoe zorgen de ouders ervoor dat de kinderen zich hieraan houden?
- Staan de ouders op één lijn? Of ondermijnen ze elkaars gezag?
- Respecteren de ouders elkaar als ouder?
- Hoe ziet een dag eruit? Zit er structuur en regelmaat in?
- Wie staat er op met de kinderen? Gaan ze naar school? Wie brengt en haalt ze? Hoe wordt de avond georganiseerd? Hoe eindigt de dag voor de kinderen?
- Wie maakt er keuzes voor de kinderen? School, hobby's, ...
- Hoe brengen de kinderen de dag door (week/weekend)?
- Wie zorgt er mee voor de kinderen? Bij wie kunnen ze terecht en waarvoor?

Emotionele/relatieve veiligheid

IFG is een verzwarende omstandigheid om er voldoende te zijn voor de kinderen. De ouders ervaren vaak veel stress en worden hierdoor in beslag genomen. Er is sprake van volgende risico's:

- Het kind staat alleen met al zijn gevoelens: gevoelens gerelateerd aan het dagelijks leven en de specifieke ontwikkeling van het kind (school, vriendschappen, ...) én gevoelens gerelateerd aan de moeilijke thuissituatie (verdriet, angst, boosheid, schuld, schaamte, verwarring, eenzaamheid, ...).
- Er is sprake van onvoldoende afstemming van de ouders op het kind. De ouders voelen niet aan wat hun kind nodig heeft.
- Ouders en kind vervreemden van elkaar.
- Kinderen voelen zich soms verscheurd tussen beide ouders, omdat ze betrokken worden bij conflicten, kwaad horen spreken door de ene ouder over de andere.
- Rolomkering: het kind gaat voor de ouders zorgen: praktisch (huishouden, zorg opnemen voor broers/zussen) en/of emotioneel (ouders troosten).
- Veel kinderen verbergen wat ze voelen en denken, omdat ze denken dat hun ouders al genoeg zorgen hebben. Bovendien denken ze vaak dat de ruzies hun schuld zijn.

Relevante vragen kunnen zijn:

Hoe gaat het volgens de ouders met de kinderen?

- Waar zijn ze mee bezig: op school, vrienden, hobby's, ... ?
- Hoe voelen ze zich?
- Hoe ervaren de kinderen de thuissituatie?
- Hoe ervaren ze de ruzies/het geweld?
- Hoe reageren de kinderen hierop?
- Tonen ze hun emoties? Welke? Kunnen de ouders dit verstaan? Hoe reageren ze erop?
- Tonen ze geen emoties? Hoe zou dit komen? Hoe zouden de kinderen zich kunnen voelen?
- Mogen de kinderen hun emoties tonen? Risico's voor het kind/de ouders?
- Bij wie kunnen de kinderen terecht?
- Zoeken de kinderen troost bij de ouders/anderen?
- Mogen de kinderen troost zoeken bij anderen?

Hoe gaat het tussen de ouders en de kinderen?

- Hebben de ouders het gevoel er te zijn voor de kinderen?
- Voelen de ouders zich verbonden met de kinderen?
- Wat doen ze samen? Wanneer maken ze plezier? Hoe wordt dit door de ouders en de kinderen ervaren?
- Op welke manier tonen de ouders hun interesse in de kinderen?

Eigen aan kinderen is dat ze bekommerd zijn om hun ouders en gezin. Nemen de kinderen zorg op voor hun ouders/gezin?

- Op welke manier?
- Wat vinden de ouders hiervan?
- Krijgen de kinderen hier erkenning voor?
- Hoe kunnen ze ontlast worden?
- Waar en bij wie kunnen ze zichzelf zijn?
- ...

Helpend kan zijn om met de ouders te bekijken hoe ze de veerkracht van hun kind kunnen versterken (cfr. Veerkrachtfolder van het Familieplatform Geestelijke Gezondheid vzw).

Veerkrachthelpers zijn:

- Informatie geven aan het kind over wat er aan de hand is
- Het kind de ruimte geven om eigen gevoelens te uiten
- Het kind de steun geven van een volwassen vertrouwenspersoon uit de directe omgeving van het kind. Hoe kunnen de ouders hun kinderen hiertoe stimuleren?
- Het kind voldoende kansen geven om kind te kunnen zijn

Belangrijk is om met de ouders stil te staan bij de impact van het IFG en hun persoonlijke problemen op henzelf. Ook de ouders zelf verdienen voldoende zorg. Veilig Thuis zet hierop in. Hulp bij administratie, huisvesting, financieel, werk, persoonlijk welzijn, traumaverwerking, ... komen het ouderschap ten goede. Werken aan ondersteuning en begeleiding van de ouders vergroot de veiligheid en het welzijn van de kinderen.